

Sygn. akt III AUa 814/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Świerk
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską SA Elżbieta Czaja (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. w Lublinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji wnioskodawcy J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 29 kwietnia 2013 r. sygn. akt VII U 3912/12

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. i przekazuje sprawę temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 814/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.09.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił J. K. prawa do renty rodzinnej podnosząc, że komisja lekarska orzeczeniem z 10.07.2012 r. orzekła, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy do 31.01.2014 r., ale niezdolność ta powstała po dniu (...), tj. po ukończeniu 16 roku życia oraz nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca podniósł, że inwalidztwo istnieje od urodzenia a złożone przez niego dokumenty lekarskie potwierdzają, że w 1975 roku był leczony przez okulistę i miał problemy ze wzrokiem.

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia.

Urodzony (...) J. K. od dnia 1 października 2003 r. jest uprawniony do renty socjalnej do 30.04.2013 r. Pierwsza decyzja ustalająca prawo do renty socjalnej została wydana w oparciu o orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 23.06.2003 r. zaliczające wnioskodawcę do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Ustalono wówczas, że umiarkowany stopień niepełnosprawności datuje się od 29.05.2003 r. i ma charakter okresowy. Kolejnymi orzeczeniami lekarza orzecznika ZUS ustalano całkowitą niezdolność do pracy okresowo na kolejne okresy czasu, przyjmując że niepełnosprawność spowodowana jest stanem narządu wzroku.

J. K. był uprawniony do renty rodzinnej po zmarłej matce W. K. w okresie od daty jej śmierci – 06.09.1988 r. Renta rodzinna została ustalona na wniosek jego opiekuna M. K.. W chwili przyznania prawa do renty wnioskodawca nie miał jeszcze ukończonych 17 lat. Był wówczas zatrudniony jako junak w (...) przy Fabryce (...) w C.. Renta rodzinna była wypłacana do 31.08.1990 r.

W październiku 1991 r. Gminny Ośrodek Pomocy (...) w S. przesłał do ZUS zaświadczenie o stanie zdrowia J. K. ubiegającego się o ustalenie grupy inwalidzkiej. Do wniosku dołączone było zaświadczenie o stanie zdrowia wnioskodawcy dotyczące narządu wzroku. Wnioskodawca został wówczas poddany badaniom przez lekarza okulistę. Akta zawierają wynik badania specjalistycznego. Orzeczeniem Obwodowej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 14.12.1991 r. ustalono, że J. K. jest inwalidą III grupy z ogólnego stanu zdrowia spowodowanego stanem narządu wzroku a inwalidztwo istnieje od urodzenia.

W kwietniu 1994 roku J. K. zwrócił się do ZUS o ustaleniu mu prawa do renty z tytułu własnego inwalidztwa. W kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia wskazał okres od 12.09.1988 r. do 30.06.1990 r. jako okres nauki w (...), praca – Fabryka (...) w C.. W związku z tym poddany został badaniom przez Obwodową Komisję Lekarską, która 09.08.1995 r. zakwalifikowała wnioskodawcę do trzeciej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia w związku z chorobą oczu – krótkowzroczność obu oczu, oczopląs, ustalając, że inwalidztwo istnieje od urodzenia. Po dokonaniu takich ustaleń decyzją z dnia 20.04.1994 r. wnioskodawcy odmówiono prawa do renty ze względu na brak 3 lat okresów składkowych.

W dniu 30 grudnia 2011 r. skarżący złożył wniosek o rentę rodzinną po zmarłej matce. dołączając do niego odpis skrócony aktu zgonu matki i został skierowany na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS w celu ustalenia czy istnieje całkowita niezdolność do pracy lub całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji a jeśli tak, to do kiedy oraz czy powstała przez (...) - do ukończenia 16 roku życia.

Po zbadaniu wnioskodawcy oraz zapoznaniu się z treścią dokumentacji lekarskiej Lekarz Orzecznik, orzeczeniem z dnia 01.02.2012 r. uznał go za osobę całkowicie niezdolną do pracy do 31.01.2014 r. w związku ze stanem narządu wzroku, z tym że data powstania całkowitej niezdolności do pracy powstała po dniu 09.12.1987 r. Od powyższego orzeczenia odwołujący się złożył sprzeciw, komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 12.03.2012 r. podtrzymała orzeczenie lekarza orzecznika. Decyzją z 21.03.2012 r. wnioskodawcy odmówiono prawa do renty rodzinnej. Wnioskodawca decyzji tej nie skarżył, po czym w dniu 30.03.2012r. wniósł o ponowne rozpatrzenie prawa do renty rodzinnej.

Po zbadaniu wnioskodawcy lekarz orzecznik, orzeczeniem z dnia 29.05.2012 r. ponownie uznał go za osobę całkowicie niezdolną do pracy do 31.05.2015r. w związku ze stanem narządu wzroku, z tym że datę powstania całkowitej niezdolności do pracy ustalił, że powstała przed 09.12.1987 r. Do powyższego orzeczenia Główny Lekarz Orzecznik wniósł zarzut wadliwości orzeczenia i sprawę skierowano do rozpatrzenia do Komisji Lekarskiej ZUS.

Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 10.07.2012 r. uznała go za osobę całkowicie niezdolną do pracy do 31.01.2014 r. w związku ze stanem narządu wzroku, z tym że ustalono, iż data powstania całkowitej niezdolności do pracy powstała po dniu (...) Ustalono, że wnioskodawca nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Wnioskodawca złożył oświadczenie, że w okresie od 01.09.1988 r. do 29.05.1990 r. uczęszczał do Podstawowego Studium Zawodowego i Szkoły Podstawowej nr (...). Przedstawił świadectwo ukończenia Podstawowego Studium Zawodowego. Okres nauki został potwierdzony przez szkołę.

Wnioskodawcę zobowiązano do złożenia zaświadczenia o stanie zdrowia. Jednakże odmówił jego przedstawienia.

ZUS w tych okolicznościach wydał wiosek o wydanie orzeczenia. Przewodniczący Komisji Lekarskiej wskazał, że wobec nowych okoliczności w sprawie skutkujących określeniem nowego okresu uprawniającego do świadczenia rodzinnego zasadne jest ponowne rozpatrzenie przez lekarza orzecznika a przy ewentualnym sprzeciwie od tego orzeczenia lub zarzucie wadliwości dopiero komisja lekarska będzie mogła wydać nowe orzeczenie.

W tej sytuacji nie skierowano wnioskodawcy na badanie do lekarza orzecznika ale w oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 10.07.2012 r. w dniu 25 września 2012 r. wydano zaskarżoną w przedmiotowym postępowaniu decyzję. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w celu ustalenia czy całkowita niezdolność powstała w okresie nauki w szkole od 01.09.1988 r. do 29.05.1990 r. konieczne jest przedłożenie zaświadczenia o stanie zdrowia N-9, którego dostarczenia wnioskodawca odmówił 23.08.2012 r.

W toku postępowania, w celu ustalenia, czy skarżący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i niezdolną do samodzielnej egzystencji, bądź też czy całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 16 roku życia lub w okresie nauki w szkole Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza okulisty W opinii okulista K. S. rozpoznała, u wnioskodawcy krótkowzroczność obu oczu z astygmatyzmem i znacznym niedowidzeniem, oczopląs, zwyrodnienie krótkowzroczne siatkówki obu oczu. Orzekła całkowitą niezdolność do pracy do 31.05.2015 r., która powstała po 09.09.1987 r.

W uzasadnieniu podała, że po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną zawarta w aktach i zbadaniu wnioskodawcy stwierdziła, że opiniowany posiada bardzo złą ostrość wzroku obu oczu do dali w okularach i osłabioną do blizy. Ponadto stwierdzono oczopląs rotacyjny. Wada wzroku istnieje od młodości i pogarsza się. Aktualny stan narządu wzroku sprowadza całkowitą niezdolność do pracy. Z dokumentacji zawartej w aktach wynika, że ostrość wzroku obu oczu u wnioskodawcy w latach 1978-1988 wahała się między 0,2 a 0,3, a w 1989r. wynosiła nawet 0,4 w okularach -5,0 Dshp. Takie widzenie kwalifikowało jedynie do częściowej niezdolności do pracy. Ponadto w latach 1988-1990 wnioskodawca pracował w (...), przyuczony był do zawodu ślusarza. W 1991 roku miał orzeczoną III grupę inwalidzką. Na tej podstawie można wnioskować, że w tamtym okresie opiniowany nie był całkowicie niezdolny do pracy. Biegła zgodziła się z decyzją ZUS, który orzekł całkowitą niezdolność do pracy po 09.12.1987 r. zdaniem biegłej wnioskodawca wymaga okresowej kontroli okulistycznej i używania okularów lub soczewek kontaktowych.

Sąd Okręgowy podzielił wywołaną w sprawie opinię biegłej z zakresu okulistyki, uznając ją za miarodajną i wystarczającą do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd wskazał, że ubieganie się przez wnioskodawcę o grupę inwalidzką w latach dziewięćdziesiątych spowodowało, że w niniejszej sprawie jest udokumentowane zaświadczeniami oraz wynikami badań przez okulistów stopniowe pogarszanie się wzroku. Nie ma żadnych dowodów na poprawę stanu wzroku pomiędzy majem 1990 a listopadem 1991 r. Orzeczeniami Komisji z 1991 r. oraz z 1994 r. ustalono, że ówczesny stan wzroku wnioskodawcy kwalifikował go do III grupy inwalidów, co obecnie odpowiada częściowej niezdolności do pracy. Zasadność tamtej oceny potwierdziła też biegła okulista wykonująca opinię w niniejszej sprawie wskazując, że wartości ostrości wzroku wnioskodawcy w 1991 roku kwalifikowały go do częściowej niezdolności do pracy.

Sąd uznał, że odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 67 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz.1227) do renty rodzinnej uprawnione są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione.

Przepis art. 68 ust. 1 stanowi, że dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

2. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Wnioskodawca ma obecnie 42 lata. W przedmiotowej sprawie Sąd, uznał, że skarżący chociaż jest osobą całkowicie niezdolną do pracy nie spełnia warunku do przyznania mu prawa do świadczenia rentowego. Prawo do renty mogłoby mu zostać ustalone w sytuacji gdyby został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy i samodzielnej egzystencji lub gdyby jego niewątpliwa obecna całkowita niezdolność do pracy powstała w okresie do ukończenia 16 roku życia (czyli do (...)) lub w okresie do ukończenia nauki w szkole. Tymczasem wnioskodawca nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i niezdolną do samodzielnej egzystencji oraz ustalona całkowita niezdolność nie powstała do ukończenia 16 lat oraz do ukończenia nauki w szkole w maju 1990r.

Orzekając w sprawie Sąd oparł się na opinii biegłej okulisty weryfikowanej dokumentacją medyczną oraz niekwestionowanymi orzeczeniami komisji lekarskich z lat poprzedzających niniejszy wniosek o rentę rodzinną.

Sąd stwierdził, że stan zdrowia J. K., jakkolwiek powodujący obecnie całkowitą niezdolność do pracy z powodu powstania tej niezdolności w okresie po ukończeniu 16 lat i po ukończeniu nauki, powoduje, że nie można przyznać mu prawa do renty rodzinnej.

W tym stanie rzeczy, na podstawie wyżej cytowanych przepisów i treści art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

Od powyższego wyroku apelację wniósł wnioskodawca domagając się zmiany zaskarżonego wyroku, wskazując, że ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy są nieobiektywne i krzywdzące dla niego. Skarżący kwestionuje ustalenia, że jego niezdolność do pracy powstała po dniu 9. 12. 1987 roku, wskazując na dokumenty świadczące o chorobie oczu sprzed tej daty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Z urzędu należy stwierdzić, że zachodzi konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i poprzedzających go decyzji organu rentowego, bowiem organ rentowy nie rozpoznał istoty sprawy. W konsekwencji orzeczenie Sądu I instancji oddalające odwołanie od wadliwej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie może zostać zaakceptowane.

Zgodnie z treścią art. 67 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz.1227) do renty rodzinnej uprawnione są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione.

Przepis art. 68 ust. 1 stanowi, że dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Analizując sytuację wnioskodawcy stwierdzić więc należy, że prawo do renty rodzinnej mogłoby mu zostać ustalone gdyby jego obecna całkowita niezdolność do pracy powstała w okresie do ukończenia 16 roku życia (czyli do (...)) lub w okresie do ukończenia nauki w szkole.

Zaskarżoną decyzją z dnia 25.09.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił J. K. prawa do renty rodzinnej podnosząc, że Komisja Lekarska orzeczeniem z 10.07.2012 r. orzekła, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy do 31.01.2014 r., ale niezdolność ta powstała po dniu (...), tj. po ukończeniu 16 roku życia.

Jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji wnioskodawca złożył oświadczenie, że w okresie od 01.09.1988 r. do 29.05.1990 r. uczęszczał do Podstawowego Studium Zawodowego i Szkoły Podstawowej nr (...). Przedstawił świadectwo ukończenia Podstawowego Studium Zawodowego (k. 38-39) Okres nauki został potwierdzony przez szkołę. Jest więc oczywiste, że okoliczność ta miała istotne znaczenie, bowiem komisja lekarska oceniała jednoznacznie jedynie to że całkowita niezdolność do pracy powstała po dniu (...), tj. po ukończeniu 16 roku życia. Fakt nauki wnioskodawcy w latach 1988 – 1990 nie był brany pod uwagę. Zaznaczyć należy, że okoliczność ta winna być dostrzeżona i zweryfikowana przez organ rentowy niezależnie od przedstawionego przez wnioskodawcę zaświadczenia, bowiem w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia znajdującym się w aktach tegoż organu (k. 3). wnioskodawca wskazywał min. na okres od 12.09.1988r. do 30.06.1990r. jako okres nauki w (...).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy organ rentowy ustali w sposób nie budzący wątpliwości czy całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy powstała w okresie do ukończenia 16 roku życia lub w okresie do ukończenia nauki w szkole.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 477^{14a} k. p.c. orzekł jak w sentencji .